

Muligheder for at øge fokus på lovforslags betydning for borgere og virksomheder

Afdækning af indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning

Indhold

Indledning	3
Indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning i dag.....	5
Digitaliseringsklar lovgivning: ambitioner og krav.....	5
Efterlevelse af syv principper for digitaliseringsklar lovgivning	6
Vurdering af implementeringskonsekvenser	6
Øvrige konsekvensvurderinger i lovforslagets almindelige bemærkninger	8
Beskrivelse af lovforslags betydning for borgerne.....	9
Beskrivelse af lovforslags betydning for virksomheder	9
Sekretariatet for digitaliseringsklar lovgivning.....	10
Beslægtede tiltag.....	12
Indsatsens resultater og udvikling	14
Potentialer for at opdatere indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning	19
1. Styrket kvalitet i vurderingen af lovforslagets konsekvenser	20
2. Fokus på implementering tidligt i lovprocessen	21
3. Større opmærksomhed på berørte målgrupper	22
4. Bedre sammenhæng på tværs af lovgivningen	23
5. Løbende fokus på revidering af eksisterende lovgivning.....	24
Konklusion	25

Indledning

Over de seneste årtier har Danmark været igennem en ambitiøs digital udvikling. Den offentlige forvaltning er i meget høj grad digital, og det samme gælder kommunikationen mellem myndigheder, borgere og virksomheder. Samtidig forventes den fortsatte digitale udvikling og brugen af nye teknologier som kunstig intelligens at medføre forandringer i den måde, borgere og virksomheder møder det offentlige.

En forudsætning for, at denne udvikling fortsat kan ske ansvarligt, er, at der er styr på det lovgivningsmæssige fundament. En enkel og klar lovgivning er vigtig for den enkeltes retssikkerhed og kan skabe grundlaget for en mere sammenhængende og tidssvarende offentlig digital forvaltning. Lovgivningen skal være let at forstå og omsætte til sikre og brugervenlige digitale løsninger. Lovgivningen skal tage hensyn til den enkeltes behov og sikre, at borgere og virksomheder oplever et smidigt møde med den offentlige sektor. Samtidig skal den understøtte, at ressourcerne anvendes meningsfuldt, og at digitale løsninger anvendes som et middel til at levere god og effektiv service.

Derfor blev der i 2018 igangsat en indsats, der skal bidrage til at sikre, at ny lovgivning er digitaliseringsklar, så den passer til det digitale samfund, Danmark er. Med "Aftale om en ambitiøs og ansvarlig strategi for Danmarks digitale udvikling" fra februar 2024 er det besluttet, at der gennemføres en afdækning af, om indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning kan opdateres med henblik på at øge fokus på et lovforslags betydning for borgere og virksomheder.

Nærværende rapport er resultatet af denne afdækning. Afdækningen er udarbejdet på baggrund af en gennemgang af den eksisterende indsats samt dialog med en række aktører, herunder der repræsenterer forskellige borger- og virksomhedsgrupper og har specifik faglig indsigt i emner som bl.a. dataetik, retssikkerhed, digital inklusion, administration og it-udvikling. Herudover er en række ministerier og styrelser inddraget, bl.a. i en trykprøvning af afdækningens resultater.

Læsevejledning

Rapporten består af to dele:

I første del beskrives den nuværende indsats for digitaliseringsklar lovgivning.

I anden del præsenteres fem områder, hvor der vurderes at være et potentiale for at opdatere indsatsen med henblik på at øge fokus på lovforslags betydning for borgere og virksomheder. De fem områder er:

-
1. Styrket kvalitet i vurderingen af lovforslags konsekvenser
 2. Fokus på implementering tidligt i lovprocessen
 3. Større opmærksomhed på berørte målgrupper
 4. Bedre sammenhæng på tværs af lovgivningen
 5. Løbende fokus på revidering af eksisterende lovgivning

Digitaliseringsklar lovgivning i praksis Case: Inflationshjælp til udsatte børnefamilier

På grund af høj inflation indgik regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) den 23. februar 2023 en politisk aftale med Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre og Alternativet om inflationshjælp til udsatte børnefamilier.

Det følger af aftalen, at der tildeles et ekstraordinært skattefrit engangsbeløb til børnefamilier, som lever op til visse objektive kriterier, herunder antallet af hjemmeboende børn og om en forælder modtager én af flere specifikke ydelser.

Inflationshjælpen udbetales som hovedregel automatisk på baggrund af eksisterende data i offentlige registre for at skabe sammenhæng på tværs af beskæftigelsesområdet, hvorfor behovet for manuel håndtering og vurdering mindskes.

Lovforslaget er digitaliseringsklart, da brugen af objektive kriterier og eksisterende data fra offentlige registre er med til at lette administrationen til gavn for de berørte borgere.

Indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning i dag

Indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning skal bidrage til at skabe et enklere regelgrundlag, der er lettere at administrere for myndigheder og forstå for borgere og virksomheder. Samtidig skal den sikre, at betydningen af ny lovgivning fremhæves, sådan at konsekvenserne af lovgivningen bliver mere gennemsigtige.

Digitaliseringsklar lovgivning: ambitioner og krav

Mange undtagelser og uklare begreber i lovgivningen kan gøre det svært for borgere og virksomheder at gennemskue, hvilke regler der gælder, og det kan gøre det sværere at administrere effektivt for myndighederne. Samtidig findes der eksempler på, at offentlige it-projekter er blevet betragteligt fordyret og forsinket, fordi lovgivningen er udformet uden den nødvendige hensyntagen til den efterfølgende implementering.

Siden 2018 har al ny lovgivning derfor skulle være digitaliseringsklar ved at efterleve syv principper. Det skal sikre, at lovgivningen kan implementeres i praksis og administreres digitalt på en tryk og sikker måde, der understøtter borgerne i det digitale samfund, som Danmark er i dag.

Digitaliseringsklar lovgivning i praksis Case: En kilometerbaseret vejafgift

For at imødekomme den grønne omstilling af tung vejtransport indgik regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) den 29. marts 2023 en politisk aftale med Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre og Alternativet om at indføre en kilometerbaseret vejafgift for lastbiler over 12 tons. Vejafgiften differentieres ud fra lastbilernes CO₂-udledning. Dertil differentieres vejafgiften mest muligt ift. kørselsadfærd for at skabe de største incitamenter til den grønne omstilling.

Registrering af afgiften sker automatisk via køretøjsudstyr eller alternativt via rutebillet. For rutebilletter udregnes afgiften automatisk gennem et digitalt system, hvor de vejsegmenter, der gennemkøres på ruten, automatisk udpeges. Der tages udgangspunkt i data, som er tilgængelige i det danske eller øvrige europæiske motorregistre, og kontrollen sker digitalt gennem faste kontrolpunkter og nummerpladenkendelse for at forebygge fejl og snyd.

Efterlevelse af syv principper for digitaliseringsklar lovgivning

At lovgivningen er digitaliseringsklar indebærer, at den er udformet i overensstemmelse med syv principper for digitaliseringsklar lovgivning. Det betyder bl.a., at lovgivningen skal være så enkel og klar som mulig, at den understøtter automatisk sagsbehandling, hvor det giver mening, og at man sikrer, at datahåndteringen er både tryk og sikker. Desuden skal allerede eksisterende offentlige it-løsninger, data og begreber i videst muligt omfang genbruges, jf. figur side 7.

Det følger af indsatsen, at nye lovforslag som udgangspunkt skal udarbejdes i overensstemmelse med principperne.

Der kan i visse tilfælde være politiske og faglige hensyn, som tilsiger en fravigelse fra principperne; I følge digitaliseringsklar lovgivnings princip 3 om at muliggøre automatisk sagsbehandling, bør lovgivningen understøtte hel eller delvis digital administration. Objektive kriterier i lovgivningen er en forudsætning for at sikre dette. Objektive kriterier bør dog kun anvendes, når det giver mening, og når der ikke er behov for fagprofessionelle skøn. Der kan således være gode, faglige grunde til at fravige princippet. Ligeledes er undtagelser, overgangsperioder og lignende en fravigelse af princip 1 om enkle og klare regler, der kan være med til at sikre at lovgivningen får den tilsigtede virkning. Generelt gælder det, at begrundelsen for at fravige et princip, skal beskrives i lovforslagets bemærkninger. Herunder hvilke hensyn, der i stedet tilgodeses

Herudover skal principperne holdes for øje ved politiske forhandlinger og forlig, der efterfølgende forventes udmøntet i lovgivning.

Vurdering af implementeringskonsekvenser

Foruden efterlevelsen af de syv principper indgår beskrivelsen af ny lovgivnings implementeringskonsekvenser også som en del af indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning. Implementeringskonsekvenserne skal vurderes og beskrives i lovforslagets bemærkninger med afsæt i fire elementer: it-styring og risiko, organisatoriske forhold, databeskyttelse og betydning for borgerne jf. figur side 7.

De nærmere retningslinjer for vurdering og beskrivelse af implementeringskonsekvenserne fremgår af Finansministeriets vejledning om konsekvensanalyser og er resumeret i såvel Justitsministeriets lov kvalitetsvejledning som i Digitaliseringsstyrelsens vejledning om digitaliseringsklar lovgivning.¹

Digitaliseringsklar lovgivning i internationalt perspektiv

Ambitionen om, at lovgivningen skal være digitaliseringsklar, lever også uden for landets grænser. Her har de danske erfaringer præget udformningen af tilsvarende indsatser i fx EU-kommissionen, Tyskland, Norge og Storbritannien.

I EU har kommissionen besluttet, at alle nye forslag til retsakter underlægges et digitalt tjek med virkning fra 2025. I Tyskland gennemføres digitale tjeks på baggrund af 5 principper, suppleret med obligatoriske beskrivelser af lovforslags digitale elementer og anvendelse af værktøjer til at visualisere processen. I Norge arbejdes der med udgangspunkt i 7 principper for digitaliseringsklar lovgivning. Men hvor de danske principper i grove træk involverer lovens konkrete bestemmelser, går Norges principper på den forudgående proces. Som konkret eksempel kan nævnes det norske princip #1 om at arbejde sammen og princip #2 om at involvere brugerne.

¹ Finansministeriet, "Vejledning om konsekvensanalyser" (2018); Justitsministeriet, "Vejledning om lov kvalitet" (2023)

4 implementeringskonsekvenser

It-understøttelse, it-styring og risiko

Afdækker konsekvenser og væsentlige risici ved it-udvikling og eksisterende it-systemer

Organisatoriske forhold

Væsentlige ændringer i forhold til ny organisering og kompetencedeling mellem myndigheder

Databeskyttelse

Databeskyttelsesretlige konsekvenser for borgerne belyses

Betydning for borgerne

Større gennemsigtighed for borgere og virksomheder samt en mere ensartet sagsbehandling

7 principper for digitaliseringsklar lovgivning

1: Enkle og klare regler

Gennemskuelig og klart formuleret sprog

2: Digital kommunikation

Nem adgang til det offentlige
Alternativ til fritagne borgere, så alle borgere kan være med

3: Muliggør automatisk sagsbehandling

Helt eller delvist
Kan frigøre ressourcer til komplekse sager.
Kun når der ikke er behov for fagprofessionelt skøn

4: Data og begreber genbruges på tværs

Sammenhæng i borgeres møder med det offentlige

5: Tryk og sikker datahåndtering

Sikring af borgernes rettigheder
Transparens og indsigt i egen sag

6: Anvendelse af offentlig infrastruktur

Genkendelighed i digitale løsninger
Hindrer overflødig it-udvikling

7: Forebygge snyd og fejl

Frigiver ressourcer til at øge kvaliteten i de offentlige ydelser

Øvrige konsekvensvurderinger i lovforslagets almindelige bemærkninger

Foruden de forpligtelser, der følger af indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning, er der en række øvrige obligatoriske konsekvensvurderinger, som skal gennemføres i forbindelse med udarbejdelsen af et lovforslag. Herudover skal ministeriet vurdere, om det er relevant i relation til det konkrete lovforslag at udarbejde et yderligere antal supplerende konsekvensvurderinger.

Vurderingerne gengives i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Konsekvensvurderingerne tjener flere formål:

- Det bliver tydeligt og transparent, hvad lovforslaget indebærer.
- Det styrker offentlighedens mulighed for at forstå lovforslaget og muliggør kritisk stillingtagen fra andre aktører.
- Det hjælper med at oversætte lovteksten til praksis, både for forvaltningen, Domstolene, Folketingets Ombudsmand og lignende.

Vurderinger, der gennemføres i regi af indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning, står således ikke alene, men skal ses i sammenhæng med den række af øvrige konsekvensvurderinger, som ministerierne skal udarbejde for at tydeliggøre hensyn og konsekvenser for andre aspekter af lovforslaget.

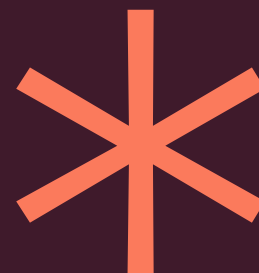
Konsekvensvurderinger

De obligatoriske konsekvensvurderinger, der skal gennemføres for alle lovforslag, er:

- Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige*
- Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
- Administrative konsekvenser for borgerne*
- Klimamæssige konsekvenser
- Miljø- og naturmæssige konsekvenser
- Forholdet til EU-retten

Andre konsekvensvurderinger skal udarbejdes, hvis det vurderes relevant. Det kan fx være lovforslagets forhold til grundloven, internationale forpligtigelser, databeskyttelsesforordningen, databeskyttelseslovgivningen, regionale konsekvenser, konsekvenser for ligestilling, nordisk samarbejde, rigsfællesskabet eller opfyldelse af FN's verdensmål.

* Konsekvensvurderinger, der vurderes særligt relevante for digitaliseringsklar lovgivning.

Det er ministerierne, der med viden om deres specifikke ressortområde samt et givent lovforslags indhold og ønskede effekt, har de bedste forudsætninger for at vurdere relevansen og detaljeringsgraden af en given konsekvensvurdering. Som udgangspunkt er det ligeledes op til det enkelte ministerium at vurdere, hvem der skal inddrages i processen. I vurderingerne må forventes at indgå et hensyn til at sikre balance mellem tid brugt, fx på at udfolde konsekvensvurderinger eller inddrage interessenter, og værdien heraf ift. lovforslagets indhold og konsekvenser.

Beskrivelse af lovforslags betydning for borgerne

Det gælder for alle lovforslag, at de administrative konsekvenser for borgerne skal beskrives i bemærkningerne. De administrative konsekvenser er dels de administrative pligter, der følger for borgerne, dels konsekvenser ift. borgernes retssikkerhed. Konsekvenserne vurderes negativt, hvis lovforslaget fx afskærer klageadgang eller medfører administrativt besvær, der gør at borgerne skal bruge længere tid på at kommunikere med myndigheder, virksomheder eller andre borgere. Omvendt vurderes konsekvenserne positivt, hvis lovgivningen sparer tid for borgerne, giver flere valgmuligheder eller styrker borgerens retssikkerhed.²

Dette er særligt relevant, når lovforslaget vedrører borgerne direkte. Det kan være, når der indføres nye digitale sagsgange, fx så en borger fremover som udgangspunkt skal søge om en ydelse digitalt, når digitale sagsgange ændrer på forhold vedrørende fx partshøring og klageadgang, eller når der gives hjemmel til at træffe afgørelser alene på baggrund af objektive kriterier frem for faglige skøn.

Digitaliseringsklar lovgivning i praksis

Case: Lov om fravigelse fra obligatorisk digital selvbetjening for personer, der er fritaget digital post

I 2023 blev der indført mere simple regler for hvordan borgere kan undtages fra obligatoriske digitale selvbetjeningsløsninger.

Tidligere var det op til den enkelte myndighed at beslutte hvilke oplysninger, der skulle lægges til grund for borgers undtagelse, og borgeren kunne derfor opleve forskellige regler for undtagelse fra myndighed til myndighed. Ændringerne betød, at borgere, der er fritaget fra digital post, kan undtages fra at bruge en obligatorisk digital selvbetjeningsløsning, alene på baggrund af deres fritagelse for digital post. Undtagelsen sker efter anmodning fra borger til den enkelte myndighed, og gælder når lovgivningen muliggør at borgeren kan betjenes på anden vis end ved digital selvbetjening.

Lovforslaget er digitaliseringsklart, da indførslen af et objektive kriterie (er borger fritaget digital post eller ej?), gør reglerne på området lettere at forstå for borgerne og giver en mere ensartet sagsbehandling på tværs af myndigheder. Ordningen bliver også lettere at administrere for den enkelte myndighed, da afgørelsen kan træffes uden skøn.

Beskrivelse af lovforslags betydning for virksomheder

På samme måde som for borgerne gælder det, at et lovforslags økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet skal beskrives.³ Det gælder både de direkte omfattede virksomheder og øvrige brancher, der indirekte påvirkes.

De erhvervsøkonomiske konsekvenser omfatter både de umiddelbare konsekvenser i form af fx nye udgifter eller krav, men også konsekvenser på længere sigt, fx i form af forventede adfærdsændringer eller andre afledte effekter.

² Finansministeriet "Vejlledning om konsekvensanalyser" (2018); Retsinformation, "Vejlledning om konsekvensanalyser" (2018)

³ Vejlledning om lov kvalitet s. 117

I særligt væsentlige tilfælde skal ministerierne foretage en fuldstændig afdækning af de erhvervsøkonomiske konsekvenser for virksomhederne ved at identificere og kvantificere de administrative eller økonomiske byrder, som virksomheder oplever ved lovgivningen. Det kan fx være ny regulering, der pålægger virksomhederne ændringer i den måde, de indberetter moms på. Vurderingen skal bidrage til at sikre, at ny regulering ikke pålægger virksomheder unødvendige administrative byrder, og at ny regulering udarbejdes og gennemføres på et grundlag af gennemsigtighed og fakta.

Erhvervsstyrelsen påser ministeriernes udarbejdelse af vurderinger af lovforslags konsekvenser for erhvervslivet ved bl.a. at afgive høringssvar til alle erhvervsrelaterede regler.

Sekretariatet for digitaliseringsklar lovgivning

Sekretariatet for digitaliseringsklar lovgivning blev etableret i Digitaliseringsstyrelsen i 2018 for at understøtte ministeriernes arbejde med at gøre lovgivningen digitaliseringsklar.

Screening, tidlig dialog og afgivelse af høringssvar

Sekretariatets arbejde er tilrettelagt omkring ministeriernes forberedelse og afvikling af lovprogrammet.

Sekretariatet screener regeringens lovprogram og anmoder ministerierne om at modtage de lovforslag, som vurderes at have implementeringskonsekvenser, herunder af betydning for borgerne, eller som rejser væsentlige principielle problemstillinger. Lovforslaget modtages som udgangspunkt i præhøring forud for den offentlige høring. I præhøringen afgiver sekretariatet anbefalinger til lovforslagets udformning i overensstemmelse med principperne for digitaliseringsklar lovgivning og til vurderingen og beskrivelsen af lovforslagets implementeringskonsekvenser. Formålet med at afgive bemærkningerne i en præhøring er at understøtte, at konsekvenserne ved et givent lovforslag er velbeskrevne, når det sendes i offentlig høring. Antallet af afgivne høringssvar varierer fra år til år. Antallet af afgivne høringssvar varierer fra år til år. De seneste tre folketingsår har sekretariatet afgivet ca. knap 100 høringssvar.

Særligt væsentlige lovforslag udtages til en såkaldt tidlig dialog. Det kan fx være lovforslag, der vurderes at indebære omfattende it-udvikling eller medfører større ændringer for borgernes møde med det offentlige. Dialogen indebærer, at ministeriet tilbydes tidligere og mere omfattende sparring og vejledning i forbindelse med forarbejderne til lovforslaget. Processen tilrettelægges i dialog med ministeriet og afhænger af lovforslagets indhold og ministeriets behov. Sekretariatet gennemfører årligt tidlig dialog om knap 20 lovforslag.

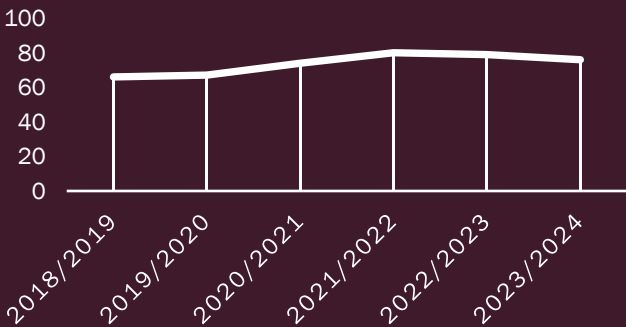
I vurderingen af lovforslagene inddrager sekretariatet løbende forskellige myndigheder, der har ekspertviden på et givent område. Eksempelvis henvises der til Dataetisk Råd ved lovforslag, der vedrører samkøring af data, ligesom der løbende trækkes på viden generelt i Digitaliseringsstyrelsen.

Vejledninger og understøttende værktøjer

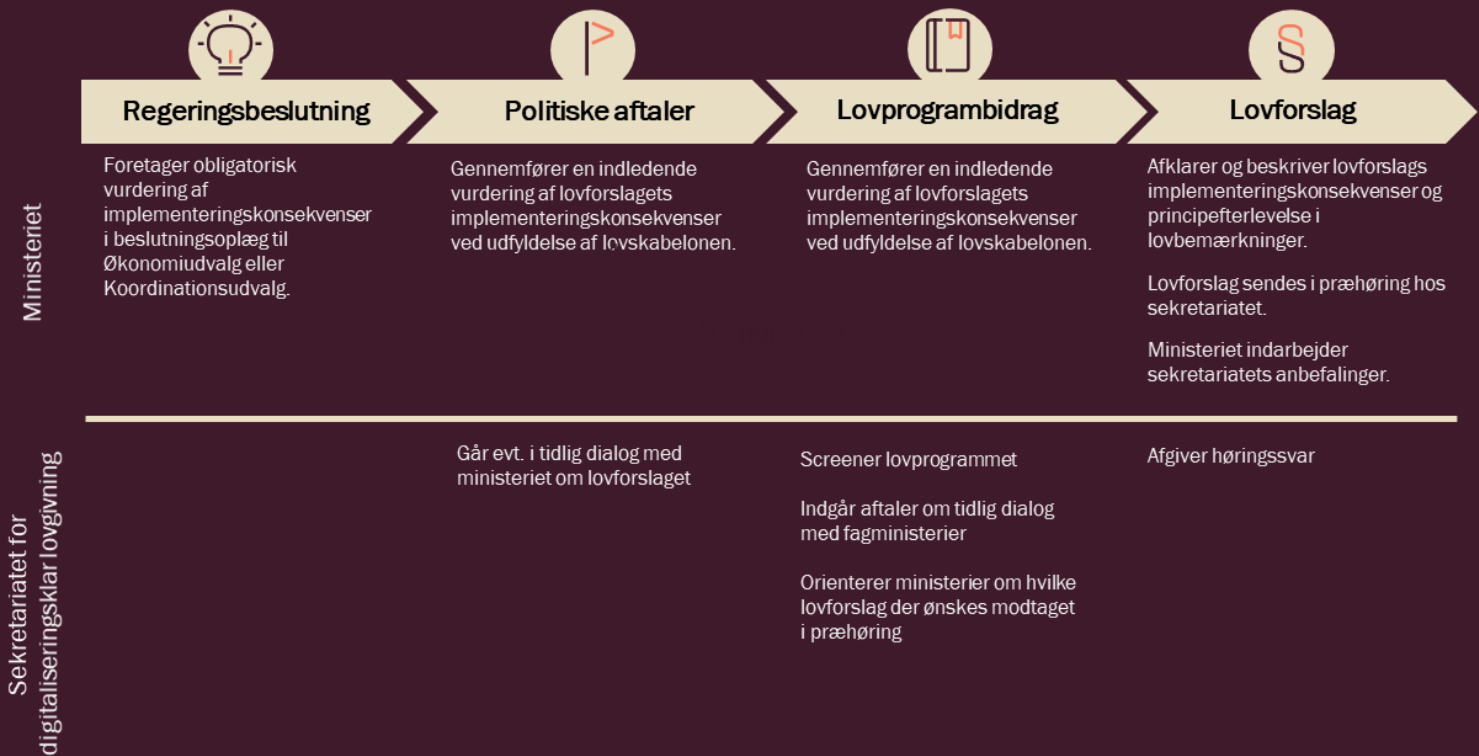
Ud over den vejledning, ministerierne modtager gennem høringssvar og tidlig dialog, tilbyder sekretariatet en række vejledningsaktiviteter og værktøjer. Der afholdes løbende kurser for ministeriernes lovskrivere, og der udgives løbende uddybende temavejledninger om aktuelle emner som fx geografi i lovgivningen, digital kommunikation, dataoverblik og digital partsrepræsentation. Herudover er der udarbejdet et online-værktøj til at understøtte ministeriernes egen vurdering af, hvilke principper og implementeringskonsekvenser der er særligt relevante for lovforslaget. Desuden inddrages kompetencer både inden for og uden for Digitaliseringsstyrelsen løbende, fx vedrørende digitale produkter, dataetik, geografi i lovgivningen eller lignende.

MINISTERIERNES INDARBEJDELSE AF ANBEFALINGER I SEKRETARIATETS HØRINGSSVAR

Figuren viser udviklingen i graden, hvorved ministerierne vurderes til at have indarbejdet anbefalinger i høringssvaret fra sekretariatet for digitaliseringsklar lovgivning helt eller delvist. Vurderingen er baseret på en sammenligning mellem høringsudgaven af lovforslaget og den udgave, der efterfølgende er fremsat for Folketinget. Data fra folketingsåret 2023/2024 er præliminære.

Procesforpligtigelser

Beslægtede tiltag

Indsatsen for at gøre lovgivningen digitaliseringsklar står ikke alene, men skal ses som en del af et bredere landskab af forskellige tiltag. Tiltagene varierer ift. graden af forpligtelse og går fra egentlige reguleringer og krav til vejledninger og principper, som samlet set skal sikre en ambitiøs og ansvarlig digital udvikling af offentlige myndigheders opgavevaretagelse. Visse hensyn og opmærksomhedspunkter anlægges i forbindelse med forarbejdet til lovforslag, og andre er relevante i hele beslutningskæden. Det samlede rammeværk har til formål at sikre en helhedstænkning i tilgangen til den digitale understøttelse af myndighedernes opgavevaretagelse. Foruden den tidligere beskrevne forpligtelse til at beskrive de administrative konsekvenser for erhvervslivet gælder bl.a. følgende:

- **AI-forordningen** sætter rammerne for udviklingen og anvendelsen af kunstig intelligens med fokus på transparens og ansvarlighed. Forordningen beskriver, hvordan kunstig intelligens må og ikke må bruges. Det gør den bl.a. ved at stille krav til udviklere, distributører og anvenderne af kunstig intelligens afhængigt af den risiko, som et givent system udgør for grundlæggende rettigheder og sikkerhed. Kravene omhandler bl.a. gennemsigtighed, dokumentation, risikostyring og konsekvensanalyse.⁴
- **Forordningen om et interoperabelt Europa** har til formål at styrke EU og medlemslandenes evne til at genbruge begreber, data og løsninger på tværs af lovgivning, så borgere og virksomheder i større grad oplever et sammenhængende møde med offentlige myndigheder, når de betjener sig selv digitalt i forbindelse med situationer, der involverer grænsekrydsning som fx arbejde og studier udlandet, vare- og godstransport mv. Forordningen sætter rammerne for, hvad myndighederne bør gøre for at sikre en system- og datamæssig sammenhæng allerede i forbindelse med fremsættelse af forslag til lovgivning. Med forordningen etableres også en styringskomité, Rådet for et Interoperabelt Europa, som skal overvåge og understøtte en fælles strategisk tilgang til interoperabilitet inden for EU.⁵
- **Dataetisk Råd** giver uafhængig sparring og rådgivning til regeringen, Folketinget og offentlige myndigheder om dataetiske spørgsmål ved brugen af data og ny teknologi samt understøtter en kultur i virksomheder og det offentlige, der bygger på ansvarlig dataanvendelse. Rådet består af medlemmer med juridiske, teknologiske og forvaltningsfaglige kompetencer, som kommer fra både den private og den offentlige sektor. Rådet tilbyder vejledning og afgiver høringssvar.
- **Statens It-råd** er et uafhængigt råd, der yder rådgivning til statslige myndigheder om it-projekter og it-systemporteføljestyling. Rådet har desuden til opgave at understøtte tværstatslig videndeling ved at opsamle og formidle erfaringer fra tidligere it-projekter til generelle anbefalinger. Rådets rådgivning fokuserer på tidlig håndtering af risici i it-projekter, og det følger af den statslige budgetvejledning, at rådet skal gennemføre systematiske risikovurderinger af alle statslige it-projekter med et samlet budget på mere end 15 mio. kr. Udover risikovurderinger af it-projekter skal rådet også gennemføre reviews af it-porteføljestylingen hos statslige myndigheder med årlige it-omkostninger på mere end 30 mio. kr. eller med ansvar for samfundskritiske it-systemer.

⁴ Digitaliseringsstyrelsen, "Tilsyn med AI-forordningen"

⁵ Europa-Kommissionen, "Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om et interoperabelt Europa" (2022)

- **Databeskyttelsesretslige konsekvensanalyser** gennemføres af den dataansvarlige, når behandlingen af personoplysninger kan medføre en høj risiko for borgernes rettigheder og frihedsrettigheder. Det kan fx være i forbindelse med behandling af data ved brug af nye teknologier eller behandling af oplysninger, der fører til afgørelser baseret på automatisering.⁶ Konsekvensanalyserne har til formål at sikre, at myndigheden er opmærksom på de risici, som behandlingen af data medfører, og har iværksat foranstaltninger til at imødegå dem.⁷
- **Principperne for digital inklusion** skal fremme ansvarlig og inkluderende digitalisering i Danmark. Ikke alle borgere kan være selvhjulpne digitalt. Ca. hver femte voksne dansker oplever i en eller anden grad udfordringer ved den digitale kontakt med det offentlige. Principperne skal hjælpe myndighederne med at tage højde for alle borgere, når de digitaliserer kontakten med borgerne. Herunder også i forbindelse med at rammerne for digitaliseringen fastlægges i lovgivning og administration. Principperne retter sig mod alle, der beskæftiger sig med offentlig digitalisering eller offentlig service på områder, hvor kontakten med borgerne er digital. Principperne for digital inklusion blev lanceret i 2024 i et fællesoffentligt samarbejde mellem Digitaliseringsstyrelsen, KL og Danske Regioner.

De 6 principper for digital inklusion

1. **Hav øje for digitaliseringens konsekvenser:**
Beslutninger om digitalisering skal understøtte alle borgeres rettigheder og minimere risici for eksklusion.
2. **Design løsninger for alle:**
Borgerrettede digitale løsninger skal udvikles med alsidig inddragelse af borgerne, tage afsæt i borgernes behov og være anvendelige for flest muligt.
3. **Kommunikér så alle forstår det:**
Myndigheder skal anvende et letforståeligt sprog og bruge understøttende virkemidler.
4. **Hjælp borgerne med deres digitale gøremål:**
Borgere skal have nem adgang til hjælp og vejledning i deres digitale kontakt med det offentlige.
5. **Hjælp dem, der hjælper:**
Det skal være nemt, sikkert og trygt for støttepersoner at hjælpe digitalt.
6. **Stil anvendelige alternativer til rådighed:**
Når borgere ikke har mulighed for at være digitale, skal der være alternativer til rådighed.

Kilde: Digitaliseringsstyrelsen, KL og Danske Regioner: "Principper for digital inklusion" (2024)

⁶ Datatilsynets liste over typer af behandlingsaktiviteter, der er underlagt kravet om en konsekvensanalyse.

⁷ Datatilsynet og Justitsministeriets vejledning om konsekvensanalyser

Indsatsens resultater og udvikling

På baggrund af en evaluering af indsatsen i 2021, efterfølgende årsrapporter for indsatsen og dialog med relevante interessenter i regi af afdækningen vurderes det sammenfattende, at indsatsen for at gøre lovgivningen digitaliseringsklar generelt har bidraget til et mere enkelt og forståeligt regelgrundlag, der er lettere at administrere. Dette skyldes særligt, at ministerierne generelt vurderes at have integreret stillingtagen til digitaliseringsklarheden i deres processer for det lovforberedende arbejde. Det kommer bl.a. til udtryk ved, at andelen af fremsatte lovforslag, som sekretariatet afgiver anbefalinger til, er faldende, imens graden, hvormed de afgivne anbefalinger indarbejdes, ligger stabilt på omkring 80 pct. Der vurderes at kunne være flere forskellige årsager til, at en given anbefaling ikke indarbejdes, fx andre faglige hensyn, politiske prioriteringer, tids- og ressourcehensyn, eller at ministeriet vurderer lovforslagets implementeringskonsekvenser anderledes end sekretariatet.

Det er vigtigt at understrege, at ministerierne har forskellige forudsætninger for at arbejde med digitaliseringsklar lovgivning. Dette skyldes ikke mindst, at der på tværs af de enkelte ministerområder er stor variation i antallet af lovforslag, der fremsættes. Ligeledes varierer lovforslagenes relevans ift. digitaliseringsklar lovgivning, og om lovforslagene har betydning for borgere og virksomheder også betragteligt – også inden for de enkelte ministerområder. Samtidig belyste evalueringen af indsatsen, at bl.a. manglende ressourcer i visse tilfælde udgør barrierer for at efterleve indsatsens krav. Afdækningen peger på, at dette fortsat er tilfældet. Det bemærkes hertil, at arbejdet med at gøre lovgivningen digitaliseringsklar indgår i en samlet afvejning af hensyn, der tages, når ny lovgivning udarbejdes.

Indsatsens fokus på lovforslags betydning for borgere og virksomheder

Et lovforslags betydning, i denne forbindelse forstået som konsekvenser for borgere og virksomheder, skal som tidligere beskrevet angives i bemærkningerne til lovforslaget.

Ministerierne skal her bl.a. redegøre for, hvorvidt lovforslaget medfører organisatoriske ændringer, forudsætter it-udvikling eller systemtilpasning, om der er taget højde for håndteringen af data, og om det indebærer administrative konsekvenser for borgere.

I sekretariatet for digitaliseringsklar lovgivnings arbejde med udkast til lovforslag observeres imidlertid variation i tilgangen på tværs af ministerierne, herunder hvad der redegøres for i lovforslagets almindelige bemærkninger. Variation er i udgangspunktet ikke en udfordring i sig selv og er ikke nødvendigvis et udtryk for kvaliteten i de bagvedliggende analyser af lovforslagenes konsekvenser. Men det kan gøre det vanskeligere at gennemskue, hvad de faktiske konsekvenser er, samt om de er tilstrækkeligt belyst.

Implementering i praksis

En central forudsætning for at vurdere konsekvenserne ved et givent lovforslag er, at der er taget stilling til, hvordan lovforslaget skal implementeres i praksis. Det kan i nogle tilfælde være en kompleks opgave, ikke mindst at få afdækket og beskrevet relevante forudsætninger og afledte behov, som vil have betydning for lovforslagets faktiske implementering. Komplexiteten kan bl.a. opstå, når lovforslaget giver hjemmel til at anvende nye teknologier, har sammenhæng til øvrig lovgivning, er afhængig af data fra flere kilder eller ændrer sagsgange ift. borgere og virksomheder.

Afdækningen peger på, at der ikke altid er et tidligt fokus på, hvordan lovforslagene implementeres i praksis. Det kan betyde, at de grundlæggende forudsætninger som fx behov for it-udvikling,

datagrundlag og tidsplaner ikke er efterprøvet, eller at den forandring, der ønskes opnået med lovforslaget, er vanskeligere at realisere i praksis. For borgere og virksomheder kan det betyde, at det ikke er fuldt afklaret, hvordan ordningen påvirker deres hverdag.

Dataetiske konsekvensvurderinger

Lovgivning, der omhandler eller involverer digitale virkemidler, kan i visse tilfælde give anledning til dataetiske overvejelser om, hvordan digitale teknologier påvirker mennesker og samfundet. En dataetisk konsekvensvurdering kan være en hjælp til at skabe større bevidsthed om mulige fordele, ulemper og utilsigtede konsekvenser ved et lovforslag og bidrage til, at Folketingets beslutninger tages på et mere kvalificeret grundlag. Ved at udarbejde en konsekvensvurdering vil det også være muligt at overveje, om det ønskede formål med loven kan opnås på en måde, der i større omfang tilgodeser dataetiske principper, som fx knytter sig til gennemsigtighed og lighed, så behandlingen af data ikke diskriminerer.

Det er op til de enkelte ministerier at vurdere, hvorvidt der er behov for at foretage en dataetisk konsekvensvurdering af et givent lovforslag. Sekretariatet samarbejder med Dataetisk Råd, herunder henvises ministerierne til at benytte Dataetisk Råds 'Samkøringsværktøj' for relevante lovforslag bl.a. i forbindelse med afgivelse af høringsvar.

Berørte målgrupper

Opmærksomhed på lovforslagets berørte målgrupper i det lovforberedende arbejde bidrager til at give ministerierne forståelse for lovforslagets betydning i praksis og sikrer, at beslutninger træffes på et oplyst grundlag. De berørte målgrupper kan både være borgere og virksomheder, øvrige organisationer mv. samt administrative myndigheder.

Ministerierne vurderes i sagens natur at have et stort fokus på, hvilke målgrupper lovforslaget har til hensigt at berøre og at få beskrevet hvordan. Erfaring viser imidlertid, at det kan være en omfattende og vanskelig opgave at få afdækket det samlede billede. Det gælder både, om der er undergrupper inden for målgruppen, der påvirkes forskelligt, fx i forbindelse med indførelse af nye digitale sagsgange, eventuelle afledte konsekvenser for lovforslagets målgrupper samt eventuelle øvrige grupper, der påvirkes af et givent lovforslag.

Inddragelsen af relevante interessenter i lovprocessen er et af de værktøjer, ministerierne i dag bruger til at afklare, hvordan lovforslagets målgrupper berøres. Dialog med ministerierne viser, at det generelt er praksis, at ministerierne inddrager relevante interessenter, herunder gennem den offentlige høring. Mange inddrager også interessenter i præhøringer og i forbindelse med udviklingen af policy.

Afdækningen viser dog, at der er variation i, hvordan ministerierne går til arbejdet med at identificere og afdække konsekvenserne for de berørte målgrupper, samt i hvor høj grad relevante interessenter inddrages heri. Det kan betyde, at viden om væsentlige forhold af relevans for udformningen af lovforslaget og eventuelle afledte effekter for forskellige grupper ikke overvejes. Det kan medføre utilsigtede konsekvenser for implementeringen, herunder ift. konsekvenserne for borgere og virksomheder.

Digitaliseringsklar lovgivning i praksis:

Case: Eksempel fra praksis: Udbetaling af engangstilskud til borgere på offentlig forsørgelse

Under covid-19-pandemien opstod et politiske ønske om bl.a. at stimulere den danske økonomi gennem et øget forbrug i befolkningen. Forbruget skulle øges ved at give borgerne flere penge mellem hænderne.

Dette blev delvist tilgodeset ved at frigive ellers indefrosne feriepenge for de borgere, der var omfattet af overgangen til samtidighedsferie.

I tillæg hertil, og for også at tilgodese borgere, som måske ikke havde indefrosne feriepenge til rådighed, blev det besluttet at udbetale et skattefrit engangstilskud på 1.000 kr. til modtagere af forskellige forsørgelsesydelse, fx folkepension, førtidspension, kontanthjælp og SU.

Ordningen blev tilrettelagt, så målgruppen for engangstilskuddet var alle, der havde modtaget en offentlig forsørgelsesydelse for april 2020. Dette objektive kriterie kunne understøttes data- og systemmæssigt, hvilket var en del af årsagen til at udbetalingen til de 2,2 mio. modtagere kunne gennemføres over en periode på 8 dage.

Samtidig tog ordningen højde for eventuelle fejl i registreringerne ved at gøre det muligt for øvrige borgere at ansøge om at modtage engangstilskuddet, hvis de ikke havde modtaget engangstilskuddet automatisk.

Digitaliseringsklar lovgivning i praksis:

Case: Arbejdet med interessentinddragelse i Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

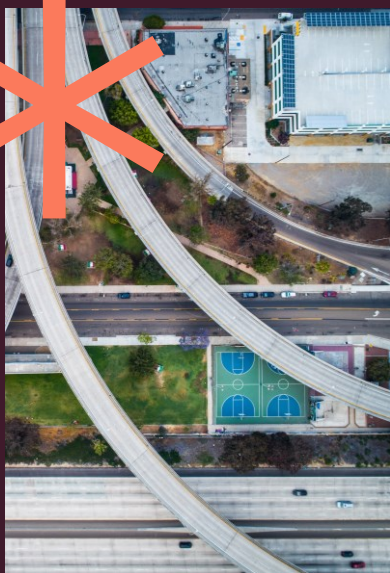
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) er som udgangspunkt altid i tæt dialog med Udbetaling Danmark (UDK) ved udvikling af nye politiske initiativer eller overvejelser om nye lovændringer i relation til ordninger på deres område. Formålet er at trykteste, om initiativet kan implementeres i it-systemer, eller om der kan være andre alternative løsninger, der bedre kan it-understøttes. Derudover inddrages Udbetaling Danmark undervejs i lovgivningsprocessen inden den eksterne høring over lovforslaget med henblik på at tage højde for, at lovgivningen er digitaliserbar. På denne måde sikres det, at der kan tages højde for den efterfølgende it-implementering og evt. uklarheder, der er nødvendige for digitaliseringen kan adresseres i lovforslaget.

Som led i aftale om kommunernes økonomi fra 2024 er Beskæftigelsesministeriet, Finansministeriet og Kommunernes Landsforening (KL) blevet enige om, at der skal udarbejdes skabeloner for tidlig inddragelse af UDK/ATP i forbindelse med politiske initiativer og efterfølgende lovgivningsmæssig implementering. Skabelonen skal synliggøre og dokumentere de overvejelser, der i praksis er vedr. it-understøtte og implementering, herunder digitaliserbar lovgivning, og skabe gennemsigtighed ift. omkostninger til udvikling og implementering.

Sammenhæng på tværs af lovgivningen

Enkle og klare regler og genbrug af begreber på tværs af lovgivningen gør det nemmere for borgere og virksomheder at gennemskue lovgivningen. Derudover vurderes det at bidrage til en mere effektiv administration og en mere sammenhængende brugeroplevelse. Afdækningen peger på, at der allerede i dag er en generel opmærksomhed på fordelene ved at se på tværs og genbruge begreber. Et eksempel er beskæftigelsesområdet, der med genbrug af skatteområdets begreb om "personlig indkomst", dvs. løn fratrasket arbejdsmarkedsbidrag, har mulighed for at trække på Skatteforvaltningens ElndkomstRegister i forbindelse med sagsbehandlingen.

Afdækningen viser dog, at praksis for genbrug af begreber kan være præget af et manglende overblik over, hvilke begreber eller data, der kan være særligt relevante i en given situation. Potentialerne for genbrug vurderes derfor ikke at blive udnyttet systematisk. Det bemærkes, at der kan være gode og faglige grunde til, at begreber ikke genbruges. Det kan fx være et ønske om at regulere et område mere specifikt eller på en anden måde, end de eksisterende begreber muliggør.

Digitaliseringsklar lovgivning i praksis

Case: Klimadatastyrelsen og digitalisering af retsgeografien

I dag vises kundgjorte regler med geografisk betydning, retsgeografi, som pdf-kortbilag. Dette giver udfordringer ift. kortenes præcision og den efterfølgende anvendelse og deling. Derfor samarbejder Klimadatastyrelsen og Civilstyrelsen om at tilvejebringe grundlaget for digital retsgeografi. Første skridt er et "proof of concept" for en komponent til digital kundgørelse af retsgeografi, som demonstrerer, hvordan den kan indbygges i Lovtidende og Retsinformation. Med digital retsgeografi vil kundgjorte reglers præcise geografiske afgrænsning kunne ses direkte på et digitalt kort, hvor der kan zoomes ind og ud. Desuden vil de autoritative data frit kunne genanvendes på tværs af offentlige myndigheder og forvaltningsløsninger. Det vil styrke borgere og virksomheders retssikkerhed, ligesom udstedelsen og administrationen på området vil blive effektiviseret.

Revidering af eksisterende lovgivning

Hvis dansk lovgivning samlet set skal bidrage til at understøtte ambitionerne bag indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning og udnytte de nye muligheder, som digitaliseringen tilvejebringer, er det væsentligt, at også den lovgivning, der er vedtaget før indsatsen blev påbegyndt i 2018, over tid revideres. Eksisterende hovedlove sætter ofte rammerne for, i hvor høj grad ændringslove kan udformes digitaliseringsklart. Revision af lovgivningen kan derved bidrage til et mere simpelt og gennemskueligt regelgrundlag og muliggøre en bedre service for borgere og virksomheder.

Der har siden indsatsens begyndelse været et løbende fokus på at revidere eksisterende lovgivning, så den i højere grad afspejler det digitale samfund, som Danmark er i dag. Evalueringen af indsatsen i 2021 pegede imidlertid på, at ingen ministerier på daværende tidspunkt arbejdede systematisk med opgaven. På baggrund af afdækningen er det vurderingen, at dette fortsat er tilfældet. Dog bemærkes det, at ministerierne skal forholde sig til, om den bagvedliggende lovgivning er digitaliseringsklar, når de indmelder ændringslovforslag til Regeringens lovprogram.

Sammenfatning

Det følger af indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning, at myndighederne skal forholde sig til syv principper for digitaliseringsklar lovgivning og beskrive et lovforslags implementeringskonsekvenser, herunder dets betydning for borgerne.

Vurderingerne af lovforslagets princippefterlevelse og implementeringskonsekvenser indgår blandt en række øvrige vurderinger, som ministerierne skal gennemføre for nye lovforslag.

Det vurderes samlet set, at formålet med indsatsen i vid udstrækning imødekommes i ministeriernes arbejde med at udarbejde nye lovforslag. Det gælder navnlig efterlevelsen af de syv principper.

Samtidig konstateres det, at der kan være et potentiale for at øge fokus på lovforslagets betydning for borgere og virksomheder. Potentialet vurderes at gøre sig gældende bredt set, men i særlig grad for en delmængde af nye lovforslag.

Digitaliseringsklar lovgivning i praksis Case: Loft over indtægter fra el-produktion

For at imødegå de høje energipriser vedtog EU's ministerråd den 30. september 2022 en forordning om et midlertidigt nødindgreb, som bl.a. indebærer et obligatorisk indtægtsloft for el-producenter. I forlængelse heraf vedtog Folketinget den 27. april 2023 Skatteministeriets forslag til dansk følgelovgivning vedrørende indtægtsloftet. Formålet med lovgivningen var at afbøde virkningerne af energipriserne på forbrugernes økonomi.

Foranstaltningerne efter nødindgrebsforordningen vedrørte navnlig tre hovedelementer i form af reduktioner af elforbruget, et obligatorisk loft over indtægterne for visse elektricitetsproducenter og et obligatorisk midlertidigt solidaritetsbidrag fra selskaber i råolie-, naturgas-, kul- og raffinaderisektorene.

Lovgivningen er digitaliseringsklar, da reglerne var enkle og klare, hvilket gjorde dem lettere at efterleve og håndhæve over for el-producenter og myndigheder. Dertil var det muligt for el-producenter at anvende digitale selvbetjeningsmuligheder til at angive deres indtægter over indtægtsloftet med efterfølgende kontrol, ligesom der til opkrævning af betaling blev anvendt eksisterende offentlig infrastruktur.

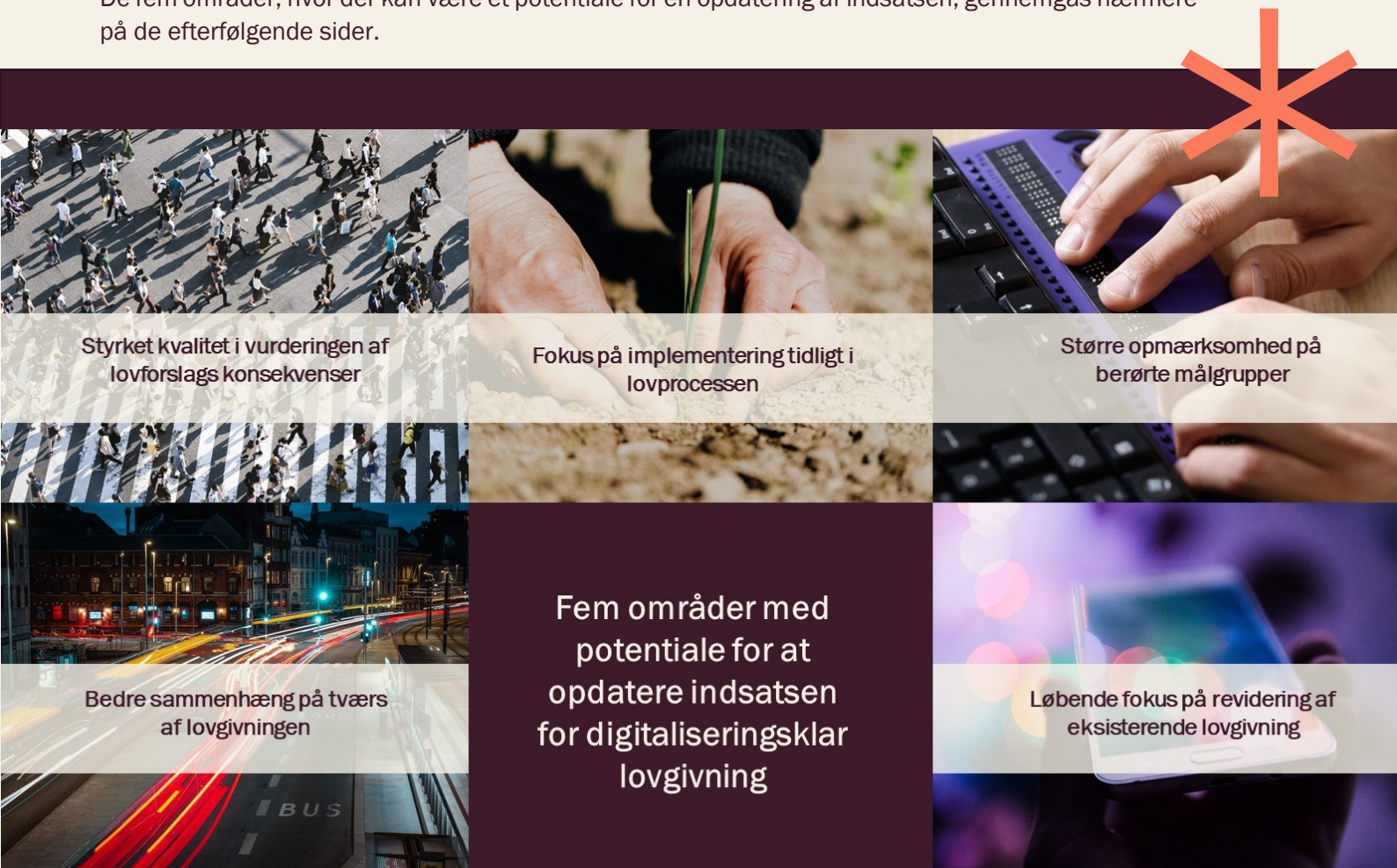

Potentialer for at opdatere indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning

På baggrund af ovenstående gennemgang af indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning, herunder dialog med branche- og civilsamfundsorganisationer, ministerier og styrelser, er der identificeret fem områder, der vurderes at have potentiale for at bidrage til et øget fokus på lovforslags betydning for borgere og virksomheder.

Potentialet vurderes at gøre sig gældende bredt set, men i særlig grad for en delmængde af nye lovforslag, der er særligt relevante ift. digitaliseringsklar lovgivning. Det vil fx gælde lovforslag, der indebærer større it-udvikling, ændrede sagsgange ift. borgerne og virksomhederne, og sager, der rejser principielle problemstillinger ift. brugen af digitale løsninger.

De fem områder, hvor der kan være et potentiale for en opdatering af indsatsen, gennemgås nærmere på de efterfølgende sider.

1. Styrket kvalitet i vurderingen af lovforslagets konsekvenser

Vurderingen af lovforslagets konsekvenser bidrager til at skabe klarhed over lovforslagets betydning for både borgere, virksomheder og implementerende myndigheder. Når vurderingerne er tydelige og kommer hele vejen rundt om de væsentlige og principielle spørgsmål, bidrager de til at sikre, at lovforslaget er oplyst og transparent for såvel beslutningstagere og implementerende myndigheder som for borgere og virksomheder.

Ministerierne har i dag forskellige tilgange til opgaven. En mere systematisk tilgang kan bidrage til, at ministerierne stiller sig selv de rigtige spørgsmål, så lovforslagets principielle og væsentlige forhold af betydning for borgere og virksomheder udbores.

Systematikken kan også bidrage til, at vurderingerne beskrives mere ensartet, og gøre det lettere for det enkelte ministerium at afgøre, hvornår et lovforslag i tilstrækkelig grad beskriver konsekvenserne for borgere og virksomheder.

Samlet set vil øget kvalitet i vurderingen af lovforslagets konsekvenser bidrage til yderligere transparens i lovforslagets implikationer.

2. Fokus på implementering tidligt i lovprocessen

Et tidligt fokus på implementeringen af lovforslag er væsentligt for at sikre, at det tilrettelægges på en god måde i samarbejde med relevante aktører, og at lovgivningen får den ønskede effekt. Der vurderes navnlig at være et potentiale i at arbejde mere systematisk med at efterprøve de forudsætninger, der ligger til grund for implementeringens udformning – og derigennem også for lovforslagets udformning.

Et øget fokus på implementering kan bidrage til at sikre, at lovforslaget opnår den ønskede virkning, og at relevante forhold af betydning for implementeringen er overvejet. Dette vurderes bl.a. at være en forudsætning for, at de ansvarlige myndigheder har de bedste rammebetingelser for at kunne administrere lovgivningen på den mest smidige og effektive måde og kan kommunikere indholdet tydeligt til relevante målgrupper.

Samlet set kan dette bidrage til, at lovforslagene bygger de rette forudsætninger og understøtter den effekt, der ønskes opnået med lovforslaget.

3. Større opmærksomhed på berørte målgrupper

Tidlig og løbende fokus på, hvilke målgrupper et lovforslag påvirker, både direkte og indirekte, kan bidrage til at styrke forståelsen for lovforslagets betydning i praksis, ligesom det kan informere nødvendige beslutninger og mindske risikoen for utilsigtede konsekvenser. Et mere systematisk fokus på at identificere berørte målgrupper vurderes at kunne bidrage til en mere udførlig efterprøvning af de forudsætninger, der lægges til grund for lovforslagets udformning og efterfølgende implementering.

Særligt når et lovforslag indebærer udvikling af borgervendte digitale løsninger, kan der være et potentiale i at overveje, hvilke målgrupper der bliver berørt af lovforslaget, og hvilke behov og mulige udfordringer det medfører for den foreslåede ordning. Her kan inddragelse af relevante interessenter bidrage til at oplyse og nuancere forskellige målgruppers behov. Samlet set kan dette bidrage til at relevante perspektiver og hensyn er tænkt ind i udformningen, og at forudsætningerne for lovforslaget er trykprøvet, så der eksempelvis sikres alternativer for de borgere og virksomheder, der oplever udfordringer med digitale løsninger.

4. Bedre sammenhæng på tværs af lovgivningen

Erfaringer fra myndigheder, der har arbejdet aktivt med at skabe begrebsmæssig sammenhæng, indikerer, at det kan bidrage til mere enkle og klare regler samt lette administrationen til gavn for borgere og virksomheder.

Øget fokus på sammenhæng kan bidrage til, at lovgivningsarbejdet over tid forsimples, da der kan trækkes på tidligere arbejde i genbrugen af begreber, data, systemer, komponenter og lignende.

Øget sammenhæng kan ligeledes give borgere og virksomheder en oplevelse af, at mødet med det offentlige er præget af sammenhæng og tværgående samarbejde fokuseret om deres behov.

Det er vurderingen, at der allerede i dag er fokus på fordelene ved genbrug af relevante begreber mv., men at det kan være svært at realisere i praksis bl.a. som følge af manglende overblik over mulighederne. Ligeledes kan ensretningen af begreber i lovgivningen have vidtrækkende praktiske og udgiftsmæssige konsekvenser, fx behov for tilretning af de grundlæggende forudsætninger i understøttende systemer og selvbetjeningsløsninger.

Samlet set kan en styrkelse af ministeriernes arbejde med at skabe sammenhæng bidrage til lettere sagsgange for borgere og virksomheder og en mere effektiv administration.

5. Løbende fokus på revidering af eksisterende lovgivning

Der vurderes at være et potentiale i en løbende tilpasning af den eksisterende lovgivning i takt med den digitale udvikling. Dette gør sig særligt gældende for lovgivning fra før indsatsen blev påbegyndt i 2018. Fokus på revidering af eksisterende lovgivning vil endvidere muliggøre en harmonisering af begreber og potentielt en reduktion af den lovgivningsmæssige kompleksitet, der opstår ved løbende knopskydning og lag-på-lag-lovgivning.

Potentialet ved revidering af en given lovgivning, skal selvsagt holdes op mod de omkostninger, revisionen indebærer. Dette gælder både ift. den konkrete revision af lovteksten og den efterfølgende implementering.

Samlet set kan løbende revision af lovningen styrke offentlige myndigheders muligheder for at bruge digitale løsninger til at skabe en lettere hverdag for borgere og virksomheder.

Konklusion

Afdækningen af indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning tegner samlet set et billede af en velfungerende indsats, der har bidraget positivt til udviklingen af dansk lovgivning i en ny, digital virkelighed. Det kommer bl.a. til udtryk i evalueringen af indsatsen og i den løbende dialog med ministerierne. Dette understøttes af, at ministerierne i vid udstrækning har integreret indsatsen i deres arbejdsgange, både ift. afdækning af relevante forhold og inddragelse af sekretariatet, ligesom indarbejdelsen af sekretariatets anbefalinger ligger på et stabilt, højt niveau.

Der vurderes imidlertid at være et potentiale for at øge fokus på lovforslags betydning for borgere og virksomheder yderligere. Det gælder ikke mindst for en delmængde af særligt komplekse lovforslag. Det kan være lovforslag, der fx giver hjemmel til at anvende nye teknologier, har sammenhæng til øvrig lovgivning, er afhængig af data fra flere kilder eller ændrer sagsgange ift. borgere og virksomheder.

Det vurderes at kunne føre til en bedre belysning af et lovforslags konsekvenser for borgere og virksomheder, hvis kvaliteten i den gennemførte vurdering styrkes fx gennem en øget systematik i arbejdet med at afklare og kvalificere de grundlæggende forudsætninger for implementeringen. Interessentinddragelse i forarbejderne til lovgivning kan ligeledes anvendes mere målrettet og systematisk med fokus på at udbore forhold i relation til fx digital inklusion og dataetik.

Afdækningen indikerer også et potentiale for mere brugerfokuseret helhedstænkning i ministeriernes tilgang til det lovforberedende arbejde. Det kan bl.a. ske ved at arbejde mere ambitiøst med ensretning af begreber og genbrug af data, så borgere og virksomheder i stigende grad vil opleve en sammenhængende offentlig sektor, der leverer genkendelige og brugervenlige digitale løsninger.

Endelig vurderes potentialet for at opdatere eksisterende lovgivning fortsat at være til stede for at sikre, at lovgivningen samlet set lever op til kravene i indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning. Eksisterende hovedlove sætter ofte rammerne for, i hvor høj grad ændringslove kan udformes digitaliseringsklart. En revision af relevante hovedlove vurderes derfor at kunne bidrage til at forenkle lovgivningen på et samlet område. Det bemærkes, at dette vil medføre et væsentlig ressourcetræk.

Samlet set vurderes der således at være potentiale for at opdatere indsatsen for digitaliseringsklar lovgivning, så fokus på et lovforslags betydning for borgere og virksomheder øges. En eventuel opdatering bør ske med blik for sammenhængen til beslægtede indsatser således, at der ikke indføres parallelle krav eller dobbeltforpligtelser. Det bemærkes, at en opdatering af indsatsen, der stiller øgede krav til ministerierne i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslag, alt andet lige vil øge ressourceanvendelsen. Derfor bør de kvalitative og økonomiske gevinster af en sådan eventuel

opdatering holdes op mod det øgede ressourcetræk og eventuelle øvrige afledte konsekvenser det kan medføre hos ministerierne.

Der vurderes i forlængelse heraf med fordel at kunne indgå en nærmere indkredsning af, hvornår et lovforslag kan siges at have væsentlig betydning for borgere og virksomheder, herunder hvilke kriterier og kendetegn der kan lægges til grund for en sådan vurdering.

